

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Sži/5/2012
Identifikačné číslo spisu:	1011200208
Dátum vydania rozhodnutia:	19.12.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Kováčová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:1011200208.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: EUREA, občianske združenie, IČO: 30 794 242, Tupého 25/A, Bratislava, zastúpeného advokátom Mgr. Vladimírom Šárnikom, Národného oslobodenia 25, Bernolákovo, proti žalovanému: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné nám. č. 13, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti fiktívneho rozhodnutia žalovaného a rozhodnutia žalovaného č. 25/2010-11-I/ORK zo dňa 13. januára 2011, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S 22/2011-17 zo dňa 1. februára 2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S 22/2011-17 zo dňa 1. februára 2012 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Napadnutým uznesením Krajský súd v Bratislave zastavil podľa § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku, keď žalobca súdny poplatok za žalobu na základe výzvy súdu nezaplatil. V odôvodnení uznesenia krajský súd uviedol, že bližším preverením skutočných aktivít žalobcu a vyhodnotením konaní na krajskom súde, v ktorých opakovane vystupuje, bolo zistené, že žalobca je občianskym združením, ktoré okrem vyššie uvedeného cieľa (ekologické aktivity), vo svojich stanovách uvádza tiež ciele: budovanie a rozvoj regiónu Bratislava - Viedeň - Győr, podpora prípravy a implementácie projektov, rozvoj vzdelávania a vedy a rozvoj občianskej spoločnosti a podpora transparentnosti. Z poznatkov z doterajších súdnych konaní vedených Krajským súdom v Bratislave vyplýva, že doposiaľ súd prakticky neprejednával žalobu podanú občianskym združením EUREA, ktorá by sa týkala ekológie, teda činností, výkon ktorej by odôvodňoval osobné oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o súdnych poplatkoch. Krajský súd poukázal tiež na to, že v predmetnej veci žaloba smeruje k preskúmaniu zákonnosti rozhodnutia vydaného podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ani v tomto prípade sa toto rozhodnutie ekológie netýkalo. Ďalej krajský súd zistil, že žalobca prostredníctvom svojej internetovej stránky o žiadnej svojej aktivite týkajúcej sa ekológie neinformuje. Hlavnými oblasťami činností žalobcu, ako to vyplýva aj zo štruktúry jeho internetovej stránky, je príprava projektov, rozvoj vzdelávania a vedy, transparentnosť a boj proti

korupcii. O akýchkoľvek ekologických aktivitách neinformuje ani žalobcom na internete zverejnená výročná správa (za rok 2009). Tiež zistil, že žalobca sa nenachádza ani v žiadnom zverejnenom a súdu prístupnom zozname či registri ekologických organizácií. Zákon o súdnych poplatkoch v ustanovení § 4 ods. 2 písm. c/ zákona č. 71/1992 Zb. priznáva personálne oslobodenie od súdneho poplatku ekologickým organizáciám, ktoré vznikajú prevažne ako mimovládne organizácie, nenapojené na štátny rozpočet a s obmedzenými možnosťami financovania, avšak ktorých činnosť a zameranie má pre spoločnosť nezastupiteľný význam. Bol toho názoru, že len prosté konštatovanie v stanovách o ekologickom zameraní organizácie, bez súvislosti k podanej žalobe a prejednávanej veci s touto problematikou, nie je dostatočným podkladom pre záver, že žalobca je ekologickou organizáciou a preto mu patrí podľa § 4 ods. 2 písm. c/ zákona č. 71/1992 Zb. osobné oslobodenie od súdnych poplatkov. Poukázal na to, že s uvedeným záverom sa stotožnilo i správne kolégium Krajského súdu v Bratislave, ktoré sa na svojom zasadnutí otázkou posúdenia povinnosti žalobcu uhradiť súdne poplatky zaoberalo dňa 26. septembra 2011. O náhrade trov konania krajský súd rozhodol tak, že žiadnemu účastníkovi náhradu trov konania nepriznal, čo odôvodnil ustanovením § 146 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 246c OSP.

Proti tomuto uzneseniu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie. Namietal, že rozhodnutie je povrchné a nesprávne, nakoľko ekologické aktivity žalobcu sa nemusia realizovať iba prostredníctvom žalôb. Skutočnosť, že časť svojho úsilia venuje žalobca aj aktivitám v oblasti presadzovania dodržiavania zákona o slobodnom prístupe k informáciám, vyplýva skôr z odbornej a záujmovej profilácie jednotlivých členov združenia, z ktorých každý prispieva k aktivitám združenia podľa svojich schopností a preferencií, čím združenie ako dobrovoľné zoskupenie spoločensky aktívnych jedincov generuje výrazný pozitívny impact s nemalým synergickým efektom v rôznych oblastiach záujmu žalobcu. Z náhľadu na úzky výsek aktivít žalobcu teda nemožno vysloviť záver o absencii ekologického charakteru žalobcu. Žalobca ďalej uviedol, že od svojho vzniku v roku 2003 sa venoval viacerým prioritám, ku ktorým okrem pomoci žiadateľom pri príprave a riadení projektov podporených z Európskych zdrojov patrili regionálny rozvoj, podpora vedy a vzdelávania, podpora transparentnosti, boj proti korupcii, ale aj ekologické aktivity. V zmysle platných stanov je žalobca ekologickou organizáciou, pričom podporuje prípravu a implementáciu ekologických projektov. Počas svojej činnosti žalobca od roku 2005 trikrát pripravil a podal rozvojový projekt pre obec Hrubý Šúr, súčasťou ktorého bola aj revitalizácia ramena malého Dunaja, čo malo prispieť k obnove biodiverzity v oblasti. Plánovaná bola tiež výstavba kultúrneho domu ako pasívneho objektu s vysokým ekologickým štandardom. Projekt bol v obmedzenej verzii schválený a implementovaný. Ďalej poukázal na dva pripravované a podané úspešné projekty na rekonštrukciu školských zariadení v obciach Domaňovce a Trenčianska Teplá, ktoré prispeli k významnému zníženiu tepelnej náročnosti a zníženiu emisií. Uviedol, že v rokoch 2003 až 2007 realizoval, ako žiadateľ alebo partner viacero projektov v regióne Podunajsko, ktoré mali významný environmentálny dopad. Či už sa jednalo o výstavbu cyklistického chodníka Hamuliakovo - Senec, projekt podporujúci odstraňovanie nelegálnych skládok odpadu v regióne a vzdelávacie aktivity zamerané na prevenciu ich vzniku, ale tri po sebe nasledujúce projekty regionálne spolupráce s Rakúskom podporujúce vzdelávanie v environmentálnej oblasti. Neskôr podporil prípravu projektu na revitalizáciu potoka v obci Píla a v rámci projektu Manažment programov a projektov EÚ v roli konzultanta sprostredkoval podanie viacerých študentských projektov v oblasti ekológie. V priebehu roka 2010 žalobca starostovi obce Píla Mgr. Radovanovi Mičunekovi poskytoval konzultácie týkajúce sa možnosti získania prostriedkov zo zdrojov Európskych fondov na vyčistenie a revitalizáciu potoka pretekajúceho obcou. V rámci spolupráce s Fyzikálnym ústavom SAV a architektonickou kanceláriou Createrra sa žalobca podieľal na zohľadnení ekologických riešení pri nadstavbe a rekonštrukcii pavilónu Fyzikálneho Ústavu SAV, vrátane vytvorenia podmienok pre minimalizáciu redukovania zelene v dôsledku stavebných prác. Celkovo od svojho vzniku žalobca pripravil osem úspešných projektov s ekologickým zameraním v celkovej hodnote bežne dva milióny eur, z toho tri projekty sám realizoval a v dvoch pôsobil ako partner. Ekologický prvok v činnosti žalobcu je teda silno akcentovaný s náležitým vyjadrením v jeho stanovách. Nie je preto pravdou, že u žalobcu ide iba o prosté konštatovanie „ekologického zamerania“ žalobcu v texte stanov. Krajský súd však podľa žalobcu nedôsledne pristúpil k výkladu obsahu zákonného pojmu „ekologická organizácia“, ktorý nesprávne použil vo význame „ekologické zameranie“. Samotný pojem ekológia je pritom veľmi široký a neurčitý: „Ekológia odbor

biológie, ktorý skúma vzťahy medzi organizmami a životným prostredím a vzťahy medzi živými organizmami navzájom. Ekológia študuje ekologické systémy, ich štruktúru, organizáciu a zmeny v nich prebiehajúce. Prístup ekológie k štúdiu životného prostredia sa často považuje za interdisciplinárny. Ekológia poskytuje teoretické a praktické poznatky pre riešenie problémov životného prostredia. Poznanie základných ekologických princípov a zákonitostí je nutné pre zachovanie prírodnej rovnováhy; nutné pre trvalú existenciu zdravej a produkčnej krajiny. Podľa inej uznávanej definície, používanej obzvlášť v humánnej ekológii, je ekológia trojstranný vzájomný vzťah medzi jedincami jedného druhu, organizovanou aktivitou tohto druhu a životným prostredím, v ktorom táto aktivita prebieha“. Žalobca poukázal na to, že krajský súd nevysvetlil, akými úvahami sa riadil pri nachádzaní obsahu tohto neurčitého pojmu „ekologická organizácia“, najmä aké prvky činnosti vo všeobecnosti by mali dávať organizácii ekologický charakter a ktoré ho naopak vylučujú. Súd sa nevyporiadal s otázkou, či organizácia aspirujúca na oslobodenie od súdnych poplatkov musí byť ekologickou výlučne, prevažne, alebo iba v určitom parciálnom aspekte svojej činnosti. Súd sa tiež nevyporiadal s otázkou, či pre posúdenie prevažujúceho alebo parciálneho zastúpenia ekologického zamerania v činnosti organizácie je rozhodujúce kritérium finančného objemu vynaložených prostriedkov, časového rozsahu aktivít, počtu členov organizácie venujúcich sa danej aktivite, mediálneho výstupu alebo dosiahnutých výsledkov. Rovnako súd nevymedzil, či organizácia musí v oblasti ekológie viesť aj súdne spory, či musí ekologické aktivity vykonávať verejne alebo bez publicity, odborne alebo na báze amatérskej. Súd by tiež mal podľa žalobcu vziať do úvahy aj samotnú podstatu súdnych poplatkov, ktoré sú príjmom štátu, pričom súd je štátnym orgánom rozhodujúcim o povinnosti platiť ich. Už len z tohto dôvodu by súd mal postupovať zdržanlivo a neurčitý právny pojem nevykladať reštriktívne, s cieľom zaťažiť účastníka konania poplatkovou povinnosťou. Povinnosť platiť súdne poplatky za súdny spor so štátnym orgánom, ktorý je vždy od súdnych poplatkov oslobodený, je pritom už zo svojej podstaty nemorálna a je zneužívaním mocenskej prevahy štátu, narušujúcej princíp rovnosti účastníkov súdneho konania. Konštatácia krajského súdu o výsledku porady správneho kolégia, ktoré sa rozhodlo ďalej neakceptovať tvrdené oslobodenie žalobkyne od súdnych poplatkov, zároveň je spôsobilé vyvolať obavu, že skutočným motívom bolo skôr odradiť žalobcu od podávania ďalších žalôb. Pokiaľ by však sudcovia správneho kolégia vykonali analýzu predmetu a úspešnosti žalôb, museli by nutne dospieť k záveru, že nejde o žaloby bezúspešne ani samoučelné, motivované iba púhou vášňou súdiť sa, či spôsobovať štátnym orgánom ťažkosti. Naopak, je smutné, že aj po 11 rokoch účinnosti zákona o slobodnom prístupe k informáciám sú pravidlom tak zúfalo nezákonné rozhodnutia, ktoré žalobca napáda svojimi žalobami a to v drvivej väčšine prípadov úspešne. Štát teda mal skôr poskytnúť žalobcovi dotáciu pri presadzovaní dodržiavania zákona o slobodnom prístupe k informáciám, nie klásť prekážky v podobe vymáhania súdnych poplatkov napriek zákonnému osobnému oslobodeniu. Na základe vyššie uvedeného žalobca žiadal, aby uznesenie o zastavení konania bolo zrušené.

Žalovaný odvolací návrh nepodal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 2456c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté uznesenie Krajského súdu v Bratislave v rozsahu a v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 OSP) a zistil že odvolaniu žalobcu treba priznať úspech.

Žalobou zo dňa 14. februára 2011, osobne podanou na Krajský súd v Bratislave 15. februára 2011 sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti fiktívneho rozhodnutia žalovaného a rozhodnutia žalovaného č. 25/2010-11-I/ORK zo dňa 13. januára 2011, ktorým podľa § 59 ods. 3 a § 61 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov bolo zrušené fiktívne rozhodnutie a vec bola vrátená prvostupňovému orgánu na ďalšie konanie. Krajský súd v Bratislave vyrubil žalobcovi súdny poplatok podľa položky 10 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona č. 71/1992 Zb., pričom konštatoval, že len prosté konštatovanie v stanovách o ekologickom zameraní organizácie, bez súvislosti k podanej žalobe a prejednávanej veci s touto problematikou, nie je dostatočným podkladom pre záver, že žalobca je ekologickou organizáciou a preto mu patrí podľa § 4 ods. 2 písm. c/ zákona č. 71/1992 Zb. osobné oslobodenie od súdnych poplatkov.

Podľa článku 29 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky právo slobodne sa združovať sa zaručuje. Každý má právo spolu s inými sa združovať v spolkoch, spoločnostiach alebo iných združeniach.

Podmienky vzniku a právneho postavenia občianskych združení upravuje zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o združovaní občanov“).

Občania môžu zakladať spolky, spoločnosti, zväzy, hnutia, kluby a iné občianske združenia, ako aj odborové organizácie a združovať sa v nich. Členmi môžu byť aj právnické osoby (§ 2 ods. 1, 2 zákona o združovaní občanov).

Združenia sú právnickými osobami (§ 2 ods. 3 veta prvá zákona o združovaní občanov). Vznikajú registráciou. Registrovým orgánom je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, sekcia verejnej správy, odbor všeobecnej vnútornej správy.

Návrh na registráciu môžu podávať najmenej traja občania, z ktorých aspoň jeden musí byť starší ako 18 rokov (prípravný výbor). Návrh podpíšu členovia prípravného výboru a uvedú svoje mená a priezviská, rodné čísla a adresy bydliska. Ďalej uvedú, kto z členov starších ako 18 rokov je splnomocnencom oprávneným konať v ich mene. K návrhu pripoja stanovky (v dvoch exemplároch), v ktorých musia byť uvedené:

- názov združenia,
- sídlo, ak je sídlo v Bratislave alebo v Košiciach, je nutné v adrese uviesť aj mestskú časť,
- cieľ jeho činnosti,
- orgány združenia, spôsob ich ustanovenia, určenie orgánov a funkcionárov oprávnených konať v mene združenia, ustanovenia o organizačných jednotkách, pokiaľ budú zriadené a pokiaľ budú konať vo svojom mene,
- zásady hospodárenia (§ 6 ods. 2 písm. a/ až d/ a f/ zákona o združovaní občanov).

K návrhu je nutné pripojiť aj potvrdenie o zaplatení správneho poplatku vo výške 66 €. Poplatok je možné uhradiť kolkovými známkami - v tom prípade sa odporúča ich zaslanie v poistenej zásielke, poštovým poukazom typu U alebo prevodom z účtu na účet správneho orgánu. Pri platbe poštovým poukazom je nutné k návrhu priložiť originál ústrižku poštového poukazu, pri platbe prevodom originál avíza banky potvrdzujúceho vykonanie úhrady.

Podľa § 8 ods. 1 zákona o združovaní občanov ministerstvo registráciu odmietne, ak z predložených stanov vyplýva, že:

- ide o politickú stranu a politické hnutie, o organizáciu zriadenú na zárobkovú činnosť alebo na zabezpečenie riadneho výkonu určitých povolaní, alebo o cirkev a náboženské spoločnosti,
- stanovky nie sú v súlade so zákonom,
- ide o nedovolené združenie,
- ciele združenia sú v rozpore s požiadavkami zákona uvedenými v § 5.

Združenie EUREA bolo založené v roku 2003 na základe splnenia uvedených podmienok, ktoré stanovuje zákon o združovaní občanov.

Podľa § 1 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch súdne poplatky (ďalej len "poplatky") sa vyberajú za jednotlivé úkony alebo konanie súdov, ak sa vykonávajú na návrh a za úkony orgánov štátnej správy súdov a prokuratúry (ďalej len "poplatkový úkon") uvedené v sadzobníku súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len "sadzobník"), ktorý tvorí prílohu tohto zákona.

Poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ (§ 5 ods. 1 písm. a/ zákona o súdnych poplatkoch).

Podľa § 4 ods. 2 písm. c/ zákona o súdnych poplatkoch od poplatku sú oslobodené nadácie a charitatívne, humanitárne, ekologické organizácie a združenia pôsobiace na ochranu spotrebiteľov.

Dikcia zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch ani zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov neurčuje koľkokrát za rok, alebo za určité obdobie je občianske združenie

povinné vytvárať činnosť v uvedenom smere, alebo podávať žaloby, aby splňalo podmienku pre oslobodenie od súdneho poplatku podľa § 4 ods. 2 písm. c/ zákona č. 71/1992 Zb. z dôvodu, že je ekologickou organizáciou.

Preto odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu nemá v uvedených zákonných ustanoveniach oporu. Krajský súd dostatočne svoje tvrdenia neodôvodnil a ani sa dostatočne nevyporiadal s názormi uvedenými v rozhodnutí, ktoré ho viedli k zastaveniu konania.

Vzhľadom k tomu, že krajský súd zastavil konanie, pre nezaplatenie súdneho poplatku, vyrubeného žalobcovi, ktorý je zo zákona (§ 4 ods. 2 písm. c/ zákona o súdnych poplatkoch) oslobodený od súdneho poplatku, najvyšší súd zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 221 ods. 1 písm. f/ OSP a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 221 ods. 2 OSP), v ktorom krajský súd žalobu vecne prejedná a o nej rozhodne. V novom rozhodnutí rozhodne krajský súd i o náhrade trov tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 v spojení s § 246c ods. 1 prvá veta OSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.